Hz. Muhammed (sas), ahlâkın tamamlayıcısı olması ve alemlere rahmet olarak gönderilmesi sebebiyle hakikat uygarlığının ahlâk önderidir. Bu vasfı gereği O (sas), Müslümanlara kişisel ahlâkın yanı sıra toplumsal ahlâkı da kendisinin modelliğinde küllî bir sistem olarak kazandırmıştır. Bu ahlâki durumun bireylerden başlayarak kabileye, topluma, devlete ve medeniyete doğru götürülmesini takip ve Müslümanların bütün sosyal hayatlarına yansımalarını tahlil etmemiz, netice itibariyle günümüz toplumsal hayatına uyarlamamız gerekmektedir. Çünkü günümüzde insanlığın karşılaştığı en önemli ve acil sorunlardan birisi, herkes için ahlâki ilkelere dayalı bir toplumsal düzenin teşekkülüdür.

Tam bu noktada İslam'ın düzen arayışında Hz. Peygamber üzerinden ürettiği ahlâki sistem, günümüzde de en önemli çözüm mercii olmaya devam etmektedir. Bu kadim arayışta Müslümanlar tarafından geçmişte üretilen düşüncelerin ve ortaya konulan pratiklerin belirli açılardan tasnif ve tahlil edilmesi sadece bizler için değil esasında tüm insanlık için yol gösterici olacaktır.

Elinizdeki eser Hz. Peygamberin toplumsal, siyasi, idari, uluslararası ilişkiler, gayr-i Müslimlere muamele ve birlikte yaşama, ticaret, çalışma, savaş, aile, paylaşım vs. ahlâkını bütünlüklü ve geniş bir perspektiften değerlendirme okumasını önermektedir. Hz. Peygamberin ahlâkını bütünlüklü incelemek, bize, Müslümanların modern düşünce karşısında yaşadıkları travmalarına karşı çözüm teklifleri hususunda bir kavrayış kazandıracaktır. Elinizdeki kitap bu kavrayış ile Hz. Peygamberin ahlâkını daha yakından tanımaya da vesile olacaktır.

ISBN: 978-605-7619-59-4
9 786057 619594
www.ensarnesriyat.com.tr
siparis@ensarnesriyat.com.tr

TÜM YÖNLERİYLE
HZ. PEYGAMBER VE AHLAKI
EDİTÖR
Abdulkadir Macit

TÜM YÖNLERİYLE
HZ. PEYGAMBER
VE AHLAKI

EDİTÖR
Abdulkadir Macit

ensar

ENSAR NEŞRİYAT TİC. A.Ş.
© Eserin her türlü basım hakkı anlaşmalı olarak Ensar Neşriyat'a aittir.

ISBN: 978-605-7619-59-4
Sertifika No: 17576

Kitabın Adı
Tüm Yönleriyle Hz. Peygamber ve Ahlakı

Yayın Yönetmeni
Hüseyin KADER
Adem SAYDAN

Editör
Abdulkadir MACİT

Kapak
Halil YILMAZ

Baskı
Şenyıldız Yayıncılık Hed. Eşya Teks. San. Tic. Ltd. Şti.
Gümüş Suyu Caddesi Işık Sanayi Sitesi
No : 19 C Blok 102 Topkapı / İstanbul
Tel : 0212 483 47 91 0212 483 48 23
Sertifika No: 11964

1. Basım
Ekim 2019 / 1.000 adet basılmıştır.

İletişim
Ensar Neşriyat Tic. A.Ş.
Düğmeciler Mah. Karasüleyman Tekke Sokak No: 7 Eyüpsultan / İstanbul
Tel: (0212) 491 19 03 - 04 Faks: (0212) 438 42 04
www.ensarnesriyat.com.tr siparis@ensarnesriyat.com.tr

TÜM YÖNLERİYLE HZ. PEYGAMBER VE AHLAKI

Editör
Abdulkadir Macit

İstanbul 2019

Altıncı Bölüm

Hz. Peygamber'in Ahlakının Kurumsal Hayata Yansımalar

Hz. Peygamber'in Getirdiği Bazı Dini-Hukuki Mesajlar 357
Abdullah Kahraman

Nebevi Ahlakın Hukukî Yansımaları 377
Ayhan Ak

Hz. Peygamber'in Siyasî-İdarî Ahlakı 393
Ahmet Özel

Hz. Peygamber'in Savaş Ahlakına Gösterdiği Özen:
Câhiliye İlkelliğinden İslâm Medeniyetine Geçen Süreç 415
Saffet KÖSE

Hz. Muhammed'in (sas) Uluslararası İlişkiler Ahlakı 435
Hüseyin OKUR

Yedinci Bölüm

Hz. Peygamber'in Ahlakının Şiir ve Edebiyata Yansıması

Şiirlerle Hz. Peygamber 457
Ramazan ŞAHAN

İndeks 489

Şiirlerle Hz. Peygamber

Ramazan ŞAHAN*

Giriş

571 yılında Mekke'de doğan ve "Ebû Tâlib'in Yetimi" diye bilinen Muhammed (sas), 610 yılında Hira mağarasında kendisine vahiy gelmeye başlamasıyla birlikte bambaşka bir hüviyete bürünmüş, o artık peygamberler sultanı, kâinatın gözbebeği Hz. Muhammed Mustafa olmuştur.

Allah (cc), Peygamberimiz (sas) Hz. Muhammed'i Kur'ân-ı Kerîm'de övmüş,[1] Tevrat'ta ismi Muhammed; İncil'deki ismi Ahmed diye bildirilen iki cihan serveri o Yüce Nebi, Allah Resûlu ve seçkin bir kul (Mustafa) olarak "Makâm-ı Mahmûd"[2] denilen övgü ve sevgi makamını elde etmiştir. Bütün bu özellikleriyle O'nu gökte melekler; yerde insanlar sevmiş ve övmüştür. O'na dair binlerce eser yazılmıştır. Herkes kendi açısından onu övmeye çalışmış fakat O'nu Allah (cc) dışında hiç kimse layık olduğu şekliyle övememiştir.

Peygamberimiz (sas) beşerin zirvesinde bir beşer, örnek ve model insandır. "Hiç şüphesiz sen yüce bir ahlak üzeresin!"[3] tarzında ilahî övgüye mazhar olan Peygamberimiz, Allah'a (cc) ve ahiret gününe inananlar için numune-i imtisaldir.[4] Kendi ifadeleriyle "ahlakî erdemleri" tamamlamak

* Dr. Öğr. Üye. Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belagati Anabilim Dalı Öğretim Üyesi ramsahan@gmail.com

1 Tevbe 9/128; Enbiya 21/107; Kalem, 68/4; vs.

2 İsra 17/79.

3 Kalem 68/4.

4 Ahzâb 33/21.

için gönderilen[5] Peygamberimiz her türlü övgüye layık olup bu övgüde de beşerin takatinin fevkindedir. Onun kendine has özelliğini Seyyid Ahmed b. es-Sabbâr el-Meclisî isimli Arap şair bir şiirinde şöyle dile getirmiştir:

“Muhammedün beşerün lâ ke’l-beşer. Bel hüve ke’l-yakûti beyne’l-hacer.”[6]	محمد بشرٌ لا كالبَشرِ بلْ هوَ كالياقوتِ بين الحجرِ.
“Muhammed bir insandır ama sıradan bir beşer gibi değildir. Aksine o çakıl taşları arasında yakut gibidir.”	

Bu mısralarda dile getirildiği gibi, O’nunla diğer insanlar arasındaki fark yakutun çakıl taşına üstünlüğü gibidir.

O’nu övenlerden bir zümre de şairlerdir. Kendi döneminden başlamak üzere günümüze kadar binlerce şair onu övmeye, hilkat güzelliklerini ve ahlakî özelliklerini şiirlerinde anlatmaya çalışmışlarsa da hiçbiri onu tam anlamıyla anlatabilmiş değildir. Aslında onu anlatmaya çalışan şairler onunla kendi şiirlerine bir edebi güzellik katmaya çalışmışlardır. Nitekim Hasan b. Sabit[7] bunu şöyle ifade etmiştir:

“Mâ in medahtü Muhammeden bi makâlâtî Lâkin medahtü makâlâtî bi Muhammedin”[8]	ما إن مدحت محمدا بمقالتي- لكن مدحت مقالتي بمحمد.
“Ben kelamımla Hz. Muhammed’i (sas) övmedim. Ancak Hz. Muhammed ile kelamımı yücelttim.”	

Bu beyitte anlatılan durum, bizde Fuzuli’nin (1483-1556) diliyle en veciz halini almıştır:

“Yümn-i na’tünden güher olmış Fuzûlî sözleri

Ebr-i nîsândan dönen tek lü’lü-i şehvâra su”

Yani “Nisan yağmurunun inci tanesine dönüşmesi gibi senin naatini söylediği için Fuzulî’nin sözleri inciye dönüştü.” *Su Kasidesi*’nden alınan bu beyitte de Fuzulî, sözlerinin güzelliğini Peygamberimizi öven “naat”a bağlamaktadır.

5 Muvatta, “Hüsnü’l-Hulk”, 8.

6 eş-Şankıtî, *el-Vesît fi Terâcimi Udebâi Şenkît* (Mısır: *eş-Şirketu’d-Duveliyyetu li’t-Tıbâati* ,1422/2002), 359.

7 Hassan b. Sabit’in Peygamberimiz (sas) hakkında yazdığı çeşitli şiir ve mersiyeler için bk. Faruk Çiftçi, “Hassân b. Sabit’in Hz. Peygamber İçin Söylediği Mersiyeler”, *KSÜ. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4 (2004), 79-95.

8 es-Seyyid Mursî Ebû Zikrî, *el-Mekâl ve Tatavuruhu fi’l-Edebi’l-Muâsır,* (Kahire: Dâru’l-Meârıf 1403/1982), 11; Hüseyin Ali, *et-Tahrîru’l-Edebî,* (Rıyâd: Mektebetu’l-Ubeykân, 1425/2004), 159; İbnu’l-Esîr, *el-Meselu’s-Sâir fi Edebi’l-Kâtibi ve’ş-Şâir,* (Beyrut: el-Mektenetu’l-Asrıyye, 1420/1999), II: 357.

Bizzat Peygamberimizin huzurunda kendisini öven Hassan b. Sabit, Abdullah b. Revaha gibi şairlerle başlayan bu şiirlerle Kâinâtın Sultanı'nı övme geleneği, *Kasîde-i Bürde* ile devam edip günümüze kadar süregelmiştir. Sahabe-i kiramla başlayan bu gelenek Türk edebiyatına da yansımış, asırlardır yazılan bu naatlerle müthiş bir edebî hazine oluşmuştur. Türkçemizde de mevlid, miraciye ve hilye gibi türleri olan binlerce naat yazılmış, O'na dair yazılan bu tür şiirler "naat" ve "güldeste" tarzında kitaplar halinde basılmıştır.

Günümüzde internet vb. elektronik-dijital ortamlarda O'nunla ilgili çeşitli şiirler yer almaktadır. Google veya herhangi bir kütüphanenin arama motoruna Şiir ve Hz. Muhammed veya Şiir-Hz. Peygamber yazıldığı zaman yüzlerce şiirle karşılaşılacaktır. Ne var ki, bahsi geçen bu şiirlerin tamamını bir sempozyum ortamında sunmak zaman ve zemin açısından mümkün olmadığından burada sadece örnek kabilinden birkaç şiir sunulacak, yer yer bazı değerlendirmelerde bulunulmuştur. Sunulan şiirlerde de daha çok onun ahlakî yönüne vurgu yapan şiirlerden örnekler seçilmiştir.

Arap edebiyatında olduğu kadar diğer dillerde ve özellikle Türk İslam Edebiyatında da Peygamberimizi övmek için yüzlerce şiir yazılmıştır. Takdir edilmelidir ki, tamamını burada zikretme şansımız yoktur. Özellikle Osmanlı döneminde ve Divan edebiyatında pek çok şaire ait çok muhteşem naatlar görürüz. Hatta sadece bu naatlardan oluşan divanlar bile bulunmaktadır.

Osmanlı öncesinde Yunus Emre'nin (638-720/12401320) sade diliyle zirveye ulaşan bu şiirlerle övgü geleneği divan edebiyatında aruz vezniyle, halk edebiyatında aşıklık geleneğinde yer alan hece vezniyle binlerce şiirin yazılmasına vesile olmuştur. Bu geleneğin dışında kalamayan ve her biri birer şair olan Osmanlı padişahları da şiirlerinde ona yer vermiş, sultanlık tacı yerine onun ayağının izini başlarında taşıma arzusunu dile getirmişlerdir. Osmanlıdan Cumhuriyete geçiş döneminde millî şairimiz Mehmed Akif Ersoy (1873-1936) da *Safahat* adlı eserinde onu öven şiirler yazarken Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983) sırf onun hatırına 63 şiirden meydana gelen *es-Selam* adlı şiir kitabını yazmıştır. Bu gelenek Cumhuriyet döneminde de bozulmamış yine yüzlerce şair farklı tarz ve gelenekler-de onu öven şiirlerini yazmaya devam etmiş ve etmektedir.

Burada şunu da vurgulamakta yarar vardır. Peygamberimiz, âlemler için bir rahmettir.[9] Şairler şiirlerinde onu her ne kadar övüp yüceltseler de nihayetinde o bir kuldur.[10] Ona Allah (cc) dememek ve Allah'ın (cc) zatına has vasıfları ona yüklememek kaydıyla her türlü övgüye layıktır. Onu överken bu ölçüyü elden bırakmamak gerekir.

Allah (cc) isrâ ve miraç mucizesini anlatmadan önce kendisini Yüceler Yücesi Aşkın Varlık (Subhân / سُبْحَانَ) diye tarif ederken Peygamberimizi "kulu/abdihi/ عَبْدِهِ " diye tarif etmektedir.[11] Yine surenin sonunda da –hâşâ- Allah'ın çocuk ve ortak edinmediği, her türlü hamde layık olduğu ısrarla vurgulanır.[12] İsra' suresinin hemen ardından gelen Kehf suresinde de Allah, Peygamberimize kitap indirmiş olsa da inananlar şirke düşmesin diye Hz. Muhammed'in, O'nun kulu ("abdihi/ عَبْدِهِ ") olduğuna dikkat çekilir.[13] Çeşitli olağanüstü hâdiselerin anlatıldığı surenin sonu, yine insanlar şirke düşmesin diye, şu ayetle bitirilmiştir: **"**De ki: Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim. (Şu var ki) bana, İlâh'ınızın, sadece bir İlâh olduğu vahyolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, iyi iş yapsın ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın."[14]

Bu bakış açısıyla zaman zaman şiirlerde bize abartılı gelen yönleri şiirdeki mübalağa sanatına hamletmek ve mecâzî anlamda algılamak gerekir. Yoksa söylenen her söz hakîkî anlamında ele alırsak o zaman vahyin anlattığı Peygamberimizi yanlış anlamış ve tarihi gerçeklerle çelişmiş oluruz. Eğer ki bu gözle bakıp, Peygamberimizi alabildiğine yücelten "mevlîd" vb. şiirleri bu manayla okumazsak ya o şiirlerin şairlerini töhmet altında bırakırız ya da kendimiz yanlış neticelere varırız. Şiirlerde zaman zaman görülen bu aşırı yüceltmelerin şairin ona olan aşkından kaynaklandığını göz ardı etmemek gerekir.[15]

---

9 Enbiya 21/107.

10 Fussilet 41/6.

11 İsrâ' 17/1.

12 İsrâ 17/111.

13 Kehf 18/1.

14 Kehf 18/110.

15 Bu konuda özellikle şu eserin dikkatlice okunup anlaşılması gerekir: Mustafa Kara-Bilal Kemikli, *Süleyman Çelebi ve Mevlîd (Yazılışı, Yayılışı ve Etkileri),* (Bursa: Osmangazi Belediyesi, 2016). Bu kitap, Osmangazi Belediyesi'nin katkılarıyla 18-20 Ekim Tarihleri arasında Bursa'da düzenlenen *Uluslararası Süleyman Çelebi ve Mevlid-Yazılışı, Yayılışı ve Etkileri – Sempozyumu*'nda sunulan tebliğlerden oluşmaktadır.

Meşhur Naatlardan Bazı Örnekler

Meşhur naatlara gelince, ilk sırada elbette Türkçe naatların zirvesini oluşturan Fuzûlî'nin (1483-1556) *Su Kasidesi* zikredilmelidir. Fuzûlî, Peygamberimiz için yazdığı *Su Kasîdesi*'nde onu çeşitli yönleriyle övmüş, onun bazı özelliklerine vurgu yapmıştır. *Su Kasîdesi*'nin bazı beyitleri şöyledir:

Orijinal Hali	Günümüz Türkçesiyle şunu söylemektedir:
"Ravza-i kûyuna her dem durmayup eyler güzâr Âşık olmış galibâ ol serv-i hoş-reftâra su"	Su, her zaman senin Cennet misâli mahallenin bahçesine doğru akar. Galiba o hoş yürüyüşlü, hoş salınışlı; serviyi andıran sevgiliye âşık olmuştur.
"Dest- bus-i arzusuyle ger ölsem dostlar Kuze eylen toprağım sunun anınla yare su."	Dostlarım! Onun elini öpmek arzusunu gideremeden ölürsem, öldükten sonra… Toprağımdan bir testi yapın ve sevgiliye onunla su verin ki; hiç olmazsa mezar toprağımdan yapılan testi onun dudaklarına değsin.
"Seyyid-i nev-i beşer deryâ-ı dürr-i ıstıfâ[16] Kim sepüpdür mucizâtı âteş-i eşrâra su"	İnsanların efendisi, seçme inci denizi (olan Hz. Muhammed'in s.a.v) mucizeleri kötülerin ateşine de su serpmiş, onları teskin etmiştir.
"Yâ Habîballah yâ Hayre'l beşer müştakunam Eyle kim leb-teşneler yanup diler hemvâra su"	Ey Allah'ın sevgilisi! Ey insanların en hayırlısı! Susamışların (susuzluktan dudağı kurumuş hastaların) yanıp dâimâ su diledikleri gibi (ben de) seni özlüyor, senin için yanıyorum.
Sensin ol bahr-ı kerâmet kim şeb-i Mi'râc'da Şebnem-i feyzün yitürmiş sâbit ü seyyâra su.	Sen öyle bir kerâmet denizisin ki mi'râc gecesinde, Feyzinin çiyleri sabit yıldızlara ve gezegenlere su ulaştırmıştır.[17]

Aziz Mahmud Hüdayî (950/1543-1038/1628) de Peygamberimize şu şekilde seslenmiştir:

Kudümün rahmet-u zevk-u sefâdır yâ Resûlallah
Zuhurun derd-i uşşâka devadır yâ Resûlallah!

16 Genel kanaat Peygamberimiz Hz. Muhammed evvelîn ve âhirînin seyyidi yani önceki ve sonraki tüm insanların efendisidir. Bütün şairler de olduğu gibi Fuzûlî de burada bu konuda varid olan hadislere telmihte bulunmuştur. Örnek: "Hz. Peygamber şöyle buyurdu: Ben mahşer günü insanların efendisi olacağım, bundan daha büyük övünç de olamaz…", (İbn Hibbân, *Sahîhu İbn Hibbân*, hadis no: 6465; Buhârî, *Sahîhu'l-Buhârî*, hadis no: 4712). Benzer manalarda varid olmuş diğer hadisler için bk.: Müslim, "Fezâil", hadis no: 4223; Tirmizî, "Kitâbu'l-Menâkib", hadis no: 3616; İbn Huzeyme, "et-Tevhîd", 2/593; Taberânî, "el-Mu'cemu'l-evsat", 9: 2).

17 Adem Çalışkan, *Fuzûlî'nin Su Kasîdesi ve Şerhi*, (Ankara: DİB Yayınları, 1992), 136-138; İskender Pala, *Su Kasidesi*, (İstanbul: Kapı Yayınları, 2004), 75-78.

Nebî idin dahî Adem dururken mâ-ı tîn içre[18]
İmâm-ı enbiyâ olsan revâdır Yâ Rasûlallâh!
Kemâl-i zümre-i kümmel senin nûrunla olmuştur
Vücûdun mazhar-ı tâm-ı Hudâdır Yâ Rasûlallâh!
Seninle irdiler zâte dahî envâ-ı lezzâte
İşin erbâb-ı hâcâte atâdır Yâ Rasûlallâh!
Hüdâyî'ye şefâat kıl eğer zâhir eğer bâtın
Kapuna intisâb etmiş gedâdır Yâ Rasûlallâh.

1028/1618 senesinde Malatya'da doğup 1105/1694 senesinde Limni Adasında vefât eden, Türkçe ve Arapça, manzum ve mensur pek çok eser yazan mutasavvıf şâir meşhûr Niyâzî Mısrî de onu şu şekilde anlatmıştır:

"Zuhûr'u kâinâtın ma'denîsin yâ Resûlallâh,
Rumûz'u Künt'ü kenz'in mahzenîsin yâ Resûlallâh.[19]
Beşer denen bu âlemde senin sûretle şahsındır,
Hakîkatta hüviyette değilsin yâ Resûlallâh.
Vücûdun cümle mevcûdâtı nice câmi olduysa,
Dahî ilmin muhît oldu kamûsun yâ Resûlallâh.
Dehânın menba'i esrâr ilm'i "min ledünnâ"dır,
Hakâyık ilminin sen mahremîsin yâ Resûlallâh.
Ne kim geldi cihâna hem dahî her kim geliserdir,
İçinde cümlenin ser'askerîsin yâ Resûlallâh.
Cihân bağında insan bir şecerdir gayrılar yaprak.
Nebîler meyvedir sen zübdesisin yâ Resûlallah.
Şefâat kılmasan varlık Niyâzî'yi yoğ iderdi.
Vücûdun zahmının sen merhemisin yâ Resûlallah."[20]

---

18 "O peygamber iken Âdem, su ve çamur arasında bulunuyordu." Bu konuya işaret eden hadis, farklı lafızlarla şu kaynaklarda yer almaktadır: Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 34: 202 (20596); Tahâvî, *Şerhu Müşkili'l-Âsâr*, 15: 231; Hâkim en-Nîsâbûrî, *el-Müstedrek*, 2: 656, Heysemî, *Mecmeu'z-Zevâid*, 8: 228; Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, 20: 353. Ancak bu hadisin sıhhati noktasında birtakım tartışmaların olduğunu burada belirtmekte fayda vardır. Hadisle alakalı değerlendirmeler için bk. Muhammed b. Abdirrahman es-Sehâvî, *el-Ecvibetu'l-mardiyye fîmâ suile's-Sehâvî 'anhu mine'l-ehâdîsi'n-nebeviyye*, thk. Muhammed İshak, Muhammed İbrahim, (Riyâd: Dâru'-râye, 1418/1997) 1: 167; Ahmed b. Abdi'l-Halîm İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, (Riyâd: Vizâretu'ş-şuûni'l-İslâmiyye ve'd-da've, 1425/2004) 2: 147. Bu hadîsin kullanımı için bk. Yeniterzi, *Dîvan Şiirinde Na't*, (Ankara: TDV Yayınları, 1993), 152-153.

19 Burada "Ben gizli bir hazîne idim. Bilinmek istedim ve halkı yarattım." (Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, II: 132, H. No: 2016) hadisine telmih vardır. Bu hadîsin değerlendirilmesi için bk. Yeniterzi, *Dîvan Şiirinde Na't*, 151-152.

20 Niyâzî Mısrî, *Divan-ı İlâhiyyat ve Açıklaması*, haz. İsmail Hakkı Altuntaş, (İstanbul: Gözde Matbaacılık Mücellit Reklam Hizmetleri, 2010), III: 308. Niyazî Mısrî'nin hayatı, eserleri ve Peygamberimize dair diğer şiirleriyle ilgili bk. Musa Yıldız, "Niyâzî Misrî'nin Şiirlerinde Peygamber Tasviri", *Kültür Coğrafyamızda Hz. Muhammed, Uluslararası Sempozyum (Orta*

Yine Nabi'nin (1641-1712) "Sakın Terk-i Edebten" diye başlayan naatı, hikayesi ve de dili açısından muhteşemdir.

Orijinal Hali	**Günümüz Türkçesiyle şunu söylemektedir:**
Sakın terk-i edebden kûy-ı Mahbûb-i Hudâ'dır bu Nazargâh-i ilâhidir, Makam-ı Mustafâ'dır bu Muraât-ı edep şartıyla gir Nâbî bu dergâha Metâf-ı Kudsiyandır cilvegâh-ı enbiyâdır bu.	Edebi terk etmekten sakın! Zira burası Allah'ın habîbinin beldesidir. Burası Hak Teala'nın daima nazar kıldığı yerdir. Muhammed Mustafa'nın makamıdır. Ey Nâbî! Bu dergâha edebin şartlarına dikkat ederek gir. Sakın edebi basite alma. Burası, büyük meleklerin etrafında pervane gibi döndüğü, peygamberlerin eğilip eşiğini öptüğü bir yerdir.

Şeyh Galib'in (1757-1799) meşhur şiirinden bir kıtayı arz etmek gerekirse şunu okuyabiliriz:

Sultân-ı rüsûl, şâh-ı mümeccedsin Efendim!...
Bîçârelere devlet-i sermedsin Efendim!...
Dîvân-ı İlâhîde ser-âmedsin Efendim!...
Menşûr-ı **le'amrük**le mü'eyyedsin Efendim!...
Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim!
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim!..[21]

"Resullerin Sultanısın, şereflendirilerek övülmüş Şahsın Efendim!..." diyerek *Naat*'ına başlayan Şeyh Galip'in vermek istediği mesaj çok açıktır: Son Peygamber Hz. Muhammed Allah tarafından şereflendirilerek övülmüş ve peygamberlerin en başı yani sultanı kılınmıştır. Sonra sen çaresizlerin çaresisin Efendim diyor. Peygamberimizin Divan-ı İlâhî'deki konumuna dikkat çekerek Hicr Suresi'nin 72. ayetine (لَعَمْرُكَ) telmihte bulunuyor.[22] Yani "Resulüm! Ömrüne yemin olsun ki…Senin hayatın çok önemlidir…Ona dikkat çekerek derim ki…"

"Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim!

Asya, Kafkasya ve Balkanlar) (7-8 Mart 2009), Adapazarı-Sakarya, 2011, II: 379-394.

21 *Şeyh Gâlip Divânı*, Haz. Muhsin Kalkışım, (Ankara: Akçağ Yayınları, 1994), 187.

22 Bu ayetin divan şiirinde kullanımı için bk. Yeniterzi, *Dîvan Şiirinde Na't*, 106-107.

Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim!..."

Tamamını burada sunamayacağımız şiirin başka bir kıtasında da şöyle diyor:

"Hutben okunur minber-i iklim-i bekâda.
Hükmün tutulur mahkeme-i rûz-i cezâda.
Gülbang-i kudûmün çekilir arş-ı Hüda'da.
Esmâ-i Şerifin anılır arz u semada.
Sen Ahmed-i Mahmud-u Muhammed'sin Efendim.
Hak'tan bize Sultan-ı müeyyedsin Efendim"

Altı mısralı yazılan bu şiir de gerçekten aşkın zirve noktasında sembol şiirlerden biridir.

Yaman Dede'nin (1887-1962) şu naatını duymayanımız yoktur sanırım:

"Gönül hun oldu şevkinden boyandım ya Rasulallah,
Nasıl bilmem bu nîrana dayandım ya Rasulallah,
Ezel bezminde bir dinmez figandım ya Rasulallah,
Cemalinle ferahnâk et ki yandım ya Rasulallah"

Yaman Dede'nin bu şiiri adeta bir alev gibi yanmakta ve asırlardır yürekleri tutuşturmaktadır.

Osmanlı'nın sadece şair, edebiyatçı veya mutasavvıfları değil, aynı zamanda kıt'alara hükmeden sultanları da Allah'a kul ve ona ümmet olduklarını ispatlarcasına şiirlerinde onu övmüş ve bağlılıklarını arz etmişlerdir. Böylece sadece maddi alanda değil de söz sanatında da her biri birer sultan olduğunu izhar etmiştir. Burada Osmanlı padişahlarından da birkaçının yazdığı şiirlere örnek kabilinden yer vermek gerekir. Mesela; çağ kapayıp çağ açan Avnî mahlaslı Fatih Sultan Mehmed Han (1432-1481) ona olan bağlılığını bir gazelinde şu şekilde dile getirmiştir:

İmtisâl-i "câhidû fillah" oluptur niyyetüm[23]
Din-i İslam'ın mücerred gayretidür gayretüm.
Fazl-ı Hakk u himmet-i cünd-i ricalullah ile
Ehl-i küfrü serteser kahreylemktür niyyetüm

23 Hac 22/78. ayete telmih vardır. "Allah uğrunda, hakkını vererek cihad edin." Bu tarzda dört yerde emir kipinde gelmesine rağmen Sultan Fatih'in özellikle Hac suresindeki bu emri seçmesi de manidardır. Çünkü bu surede daha önce geçen ayetlerde (22/38-41) zulme karşı başkaldırı, direniş ve bunun gerekçeleri de vurgulanmaktadır.

Enbiya vû evliyaya istinadum var benüm
Lütf-i Hak'dandur heman ümmid-i feth u nusretum
Nefs ü mal ile n'ola kılsam cihanda içtihad
Hamdülillah var gazaya sad-hazaran rağbetüm
Ey Mehemmed, mucizat-ı Ahmed-i Muhtar ile
Umarum galib ola a'day-ı dine devletüm"

Bu şiirde "cihad ediniz!" ilâhî emrine itaatten başka gayesinin olmadığını beyan ederek söze başlayan Sultan Fatih, Hz. Muhammed'in müjdeli haberleri ve mucizeleriyle din düşmanlarına galip geleceğine olan inancını vurgulayarak bitirir. Zaten bunu diyen zat Peygamberimizin müjdesine nail olabilmek için sürekli İstanbul hayaliyle yaşamış, daha baştan Rumeli Hisarı'nı yaptırırken Arapça Muhammed (محد) planına göre yaptırmış, adeta İstanbul'u fethetmeden önce boğaza Hz. Muhammed'in mührünü vurmuştur. Böyle bir kişinin Peygamberimize aşık olmaması zaten düşünülemez.

Selimî mahlasıyla şiirler yazan Yavuz Sultan Selim Han (1467-1520) da "El-Meded" adlı şiirinde şunu söylemiştir:

Ey cemâl-i nûr-i çeşm-i evliyâ
El-meded ey ma'den-i nûr-i Hudâ
Hâk-i pây-i tûtiyâ-yı asfiyâ
Elmeded ey ma'den-i nûr-i Hudâ

Kimse sensiz bulamaz Hakk'a vusûl
Feyz-i lûtfunla olur merd-i kabûl
"Rahmeten li'l-âlemîn"sin yâ Resûl
El-meded ey ma'den-i nûr-i Hudâ

Eyledim bî-had cürüm ile cerîm
Oldum eşhâs-ı hevâ ile nedîm
Eyle isyânım şefâat yâ Kerîm
El-meded ey ma'den-i nûr-i Hudâ

Ey kerem-kân-ı Resûl-i Kibriyâ
Kemterindir bu Selîmî pür-hatâ
Dergehinden ilticâ eyler atâ
El-meded ey ma'den-i nûr-i Hudâ

Muhibbî mahlasıyla yazan Kânûnî Sultan Süleyman (1494-1566) da efendisine şunları arz etmiştir:

"Nûr-ı âlemsin bugün hem dahi mahbûb-ı Hudâ
Eyleme âşıkların bir lahza kapından cüdâ
Gitmesin nâm-ı şerîfîn bu dilimden dem-be-dem
Dertli gönlüme devâdır cân bulur ondan safâ
Umaram her bir adın başka şefâat eyleye
Ahmed ü Mahmûd Ebu'l-Kâsım Muhammed Mustafâ
Çünkü denildi ona "Ve'ş-Şems" dahi "Ve'd-Duhâ"
Rûyuna alnına mihr ü mâhı benzetsem nola
Bu libâs u hây hûy u tantana nedir dilâ
Eğnine hil'at yeterken bir palâs u bir abâ
Cürm ü isyanım bir birundur gerçi hadden serverâ
Sen şefaat kânısın geldim sana şefkat uma
Bu Muhıbbî tövbe eyler tövbesin eyle kabul
Fitne-i şeytândan sakla onu yâ Rabbenâ.[24]

Kanûnî bu şiirde bir mısraya Efendimizin dört ismiyle bir künyesini yerleştirerek her birinden ayrı ayrı şefaat beklemektedir.

Ayrıca "ve'ş-Şems" ve "ve'd-Duhâ" tabirleriyle de Peygamberimizin gül cemalinin güneş gibi parlak ve güzel oluşuna telmih yapmaktadır. Zaten edebiyatta bu benzetme gelenek halini almıştır.[25] Şems sûresi güneşin etrafa ısı ve ışık saçtığını yani bir nevi hayat kaynağı olduğunu vurgularken, Duhâ suresi de hem güneşin parlaklığı hem de Peygamberimizin Allah katındaki değerini anlatması sebebiyle Efendimiz ve Duhâ suresi arasında benzerlik kurulmuştur.[26]

Ayrıca etrafa ışık saçması nedeniyle dolunay da Peygamberimize benzetilmiştir. Zaten Kur'ân-ı Kerîm'de güneşe "sirâc/alev alev yanan kandil", aya "münîr/aydınlatıcı" tabirleri kullanılırken,[27] Peygamberimize iki tabir bir arada kullanılmış hem "sirâc" hem de "münîr" denilmiştir.[28]

Bahtî mahlasıyla şiirler yazan Sultan Birinci Ahmed Han (1590-1617) da bugün halen Sultanahmet Camii'inde bir levha halinde asılı duran kıtasında şöyle demiştir:

24 Kanuni Sultan Süleyman, *Muhibbi Divanı*, haz. Kemal Yavuz-Orhan Yavuz, (İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2016), 1:142-143.

25 Şems sûresinin Peygamberimizi (sas) anlatmada bir teşbih unsuru oluşu hakkında geniş bilgi için bk. Emine Yeniterzi, *Dîvan Şiirinde Na't* 134.

26 Yeniterzi, Dîvan *Şiirinde Na't*, 136.

27 Furkân 25/61; Nûh 71/16; Nebe' 78/13.

28 Ahzâb 33/46.

"N'ola tâcım gibi başımda götürsem dâim
Kadem-i resmini ol Hazret-i şâh-ı Resûlün
Gülü gülzâr-ı muhabbet o kadem sâhibidir
Ahmedâ durma yüzün sür kademine o gülün."

Sultan III. Selim Han (1761-1808) da Peygamberimize olan bağlılığını, ona hizmetkar olmayı bütün rütbelerin üzerinde görmekte, galakside padişah olsa bile umurumda olmadığını belirtmektedir. Bütün arzusunun kapısında bir hizmetkâr olabilmektir deyip şu beyti söylemiştir:

"Felekte pâdişah olsam da etmem itibâr ancak
Kapında kulluğumdur bana matlab yâ Resûlallah"

Gerçekten Divan edebiyatı, naat konusunda bir ummandır. Yüzlerce şairin muhteşem naatları arasında adeta kendinizi kaybedersiniz. Bu şiir ummanında Hz. Peygamberi aramak, anlamak ve şiirin efendisi olan naatları bilmek, bu dili yaşamak anlayan için bambaşka bir zevktir.

Osmanlı Hanım sultan ve şairlerinden de örnek vermek gerekir. Sultan II. Mahmud Han'ın (1785-1839) kızı, Adile Sultan'ın (1825-1898) da onu öven çok güzel bir naatı vardır. Onu da burada arz etmeden geçmek olmaz:

Yüzün Mir'at-ı Zat-ı Kibriyadır ya Resulallah,
Vücudun mazhar-ı nur-ı Hudadır ya Resulallah,
Kabul eyle anı aşkından azad eyleme bir an,
Kapunda Adile kemter gedadır ya Resulallah.
Var iken destgirim sen gibi bir şah-ı zi-şanım,
Kime arz eyleyim, eyle meded hal-i perişanım,
Sözün makbul-i dergah-ı Hudadır ulu Sultanım,
Kapunda Adile kemter gedadır ya Resulallah.
Sana ümmetliğim iki cihanda emr-i cazimdir,
Bilirsin halimi arz u beyan etmek ne lazımdır,
Nazar kıl lutf ile senden diğer kim çaresazımdır,
Kapunda Adile kemter gedadır ya Resulallah.

Biraz ağdalı sayılabilecek divan edebiyatının yanında halk edebiyatı dediğimiz ve daha sade yazılan şiirler de vardır. Yunus Emre'den başlamak üzere hatta günümüzde yaşayan birçok şair de ona olan aşk ve muhab-

betlerini farklı tonlarda dile getirmişlerdir. Bunların da tamamını burada zikretme şansımız olmadığından yine örnek olarak birkaçını sunmakla yetineceğiz.

Mesela Yunus Emre onu şiirleriyle övmüş, O'na olan aşk ve sevgisini şu şekilde dile getirmiştir:

Adı Güzel, Kendi Güzel Muhammed!
Canım, kurban olsun senin yoluna,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed!
Gel şefâat eyle kemter (asi) kuluna,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed!

Mümin olanların çoktur cefâsı,
Âhirette olur zevk-u safâsı.
On sekiz bin âlemin Mustafâ'sı,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed!

Yedi kat gökleri seyrân eyleyen,
Kürsînin üstünde cevlân eyleyen,
Mîrâcda, ümmetin Hak'tan dileyen,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed!

Ol çâriyâr anın gökler yâridir,
Anı seven günahlardan beridir,
On sekiz bin âlemin serveridir,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed

YÛNUS n'eyler iki cihânı sensiz,
Sen hâk peygambersin şeksiz şüphesiz!
Sana uymıyanlar, gider îmânsız,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed![29]

Ya Muhammed Cânım Arzular Seni
Arayı arayı bulsam izini
İzinin tozuna sürsem yüzümü
Hak nasip eylese görsem yüzünü
Ya Muhammed cânım arzular seni
Bir mübârek sefer olsa da gitsem
Kâbe yollarında kumlara batsam
Hûb cemâlin bir kez düşde seyretsem,
Ya Muhammed cânım arzular seni
Zerrece kalmadı gönlümde hile
Sıdk ile girmişem ben bu hak yola
Ebu Bekir, Ömer, Osman da bile
Ya Muhammed cânım arzular seni
Ali ile Hasan Hüseyin anda
Sevgisi gönülde mahabbet canda
Yarın mahşer günü olur dîvânda
Ya Muhammed cânım arzular seni
Arafat dağıdır bizim dağımız
Anda kabul olur dualarımız.
Medine'de yatan Peygamberimiz,
Ya Muhammed cânım arzular seni
Yûnus medh eyledi seni dillerde,
Dillerde dillerde hem gönüllerde.
Ağlayı ağlayı gurbet illerde,
Ya Muhammed cânım arzular seni

29 Mustafa Özçelik, *Bizim Yunus*, (Ankara: Eskişehir Valiliği, 2010), 164, 168.

Milli Şarimiz Mehmed Akif Ersoy da O'nu şöyle anlatmıştır:

Bir Gece
On dört asır evvel, yine böyle bir geceydi
Kumdan, ayin on dördü, bir öksüz çıkıverdi!
Lakin, o ne hüsrandı ki; Hissetmedi gözler;
Kaç bin senedir, halbuki, bekleşmedelerdi!
Nerden görecekler? Göremezlerdi tabi:
Bir kerre, zuhur ettiği çöl en sapa yerdi;
Bir kerre de, ma'mure-i dünya, o zamanlar,
Buhranlar içindeydi, bugünden de beterdi.
Sırtlanları geçmişti beser yırtıcılıkta;
Dişsiz mi bir insan, onu kardeşleri yerdi!
Fevza bütün afakını sarmıştı zeminin,
Salgındı, bugün şark'ı yıkan, tefrika derdi.
Derken, büyümüş, kırkına gelmişti ki öksüz,
Başlarda gezen kanlı ayaklar suya erdi!
Bir nefhada insanlığı kurtardı o masum,
Bir hamlede Kayserleri, Kisraları serdi!
Aczin ki, ezilmekti bütün hakkı, dirildi;
Zulmün ki, zeval aklına gelmezdi, geberdi!
Alemlere rahmetti, evet, Şer'-i mübini,
Şehbalini adl isteyenin yurduna gerdi.
Dünya neye sahipse, onun vergisidir hep;
Medyun ona cemiyyeti, medyun ona ferdi.
Medyundur o Masum'a bütün bir beşeriyyet...

Ya Rab, bizi mahşerde bu ikrar ile haşret.[30]

N. Fazıl Kısakürek O'nun için şöyle demiştir:
"Kurtarıcım, efendim, rehberim peygamberim!
Sana uymayan ölçü, hayat olsa teperim"
"O Allah'ın emriyle Kâinât Efendisi
Varlığın tacı, varlık nurunun ta kendisi."

30 Mehmed Akif Ersoy, *Safahat*, "Yedinci Kitap/Gölgeler", (İstanbul: İz Yay. 1991), 486.

Peygamberimizin hatırına adeta bir siyer kitabı gibi yazdığı 63 şiirden oluşan "es-Selâm"[31] adlı şiir kitabının tamamını burada arz etme şansımız yoktur. Ancak örnek kabilinden birkaç şiirine yer verelim:

PEYGAMBER
Sen, fikir kadar güzel;
Ve tek, birden daha tek!
Itrını süzmüş ezel;
Bal sensin, varlık petek...

Sensin ölüme hisar;
Bâkisi hep inkisar...
Sar bizi, çepçevre sar,
Rahmet rûzgarı etek !..[32]

O'NUN ÜMMETİNDEN OL
Beri gel, serseri yol!
O'nun ümmetinden ol!
Sel sel kümelerle dol!
O'nun ümmetinden ol!

Sen, hiçliğe bakan yön!
Hep sıfır, arka ve ön!
Dosdoğru Kabe'ye dön!
O'nun ümmetinden ol!

Gel dünya, mundar kafes!
Gel, gırtlakta son nefes!
Gel, arşı arayan ses!
O'nun ümmetinden ol!

31 Necip Fazıl Kısakürek, *Esselam*, 6. Baskı, (İstanbul: Büyük Doğu Yayınları, 1997).
32 Kısakürek, *Çile,* 7. baskı, (İstanbul: Büyük Doğu Yayınları, 1979), 52.

Solmaz, solmaz; bu bir renk
Ölmez, ölmez; bin ahenk...
İnsanlık; hevenk hevenk,
O'nun ümmetinden ol!

Son devrin mütevazı şairlerinden Ali Ulvi Kurucu (1922-2002), ömrünün büyük kısmını Medine'de geçirmiş, şiirlerinin çoğunu Peygamber sevgisi etrafında kaleme almıştır. Şu mısralarını örnek verebiliriz:

"Ruhum sana, varlık sana hayrandır Efendim!
Bir ben değil, alem sana hayrandır Efendim!..
Doğ kalbime bir lahzacık ey Nur-ı Dilara
Nurun ki gönül derdine dermandır Efendim!"

Bir başka şiirinde Ali Ulvi Bey şu duygularını dile getirir:

"Buy-ı vaslındır, muattar eyleyen sünbülleri,
Nur-ı cemalinden eserdir, bağ-ı aşkın gülleri,
Gül cemalindir Habibim, mesteden bülbülleri,
Ben Resul-i Kibriya'nın bülbü-i nalanıyım,
Mücrimim gerçi, cemal-i Mustafa hayranıyım!

Halk ozanı dediğimiz saz şairleri de onu şiir ve türküleriyle övmüşlerdir. Basın yayın ve edebiyat tarihinde meşhur olanların yerine belki bu metinde pek çok dinleyicinin ilk kez ismini ve şiirini duyacağı ozanlarımızın dilinden bazı şiirlerle onu anlatmak istiyoruz.

Erzurumlu Aşık Sümmanî (1860-1915) bir şiirinde onunla ilgili şunları söylemiştir:

Çar anasırdan halk etti ta ezel Hak Adem'i
Cennetten sürgün ettiler hâke bastı kademi.

Çıktı Serendip dağına ah-ü figan eyledi
Affetti Mevlâ günahın, murad aldı encemi.

İsmail sahrada doğdu çünkü Hacer anadan
Ayağını yere vurdu izhar etti zemzemi.

Came sevki nûş eyledi Şahmeran şerbetinden
Cümle çiçek sada verdi anda yaptı merhemi

Çün Yunus'u yuttu balık kaldı umman içinde
Gece gündüz rica etti dedi: "Gönder çaremi."

Geçirmeyip beş vaktini borcun eda eyledi
Getirmedi lisanına asla dünya kelami.

Yakub'a hasretlik verdi Yusuf-u Kenan için
Cihanı suya gark etti Nuh'a yüzdürdü gemi.

Der Sümmani:
"Muhabbetten hasıl oldu Muhammed
Onun için halk eyledi on sekiz bin alemi."

Aşık Sümmani, Hz. Adem'den itibaren peygamberler tarihine kısa kısa vurgular yaparken en son bütün kâinâtın, Peygamberimizin hatrı için yaratıldığına dikkat çekmiştir. Zaten edebiyatımızda onu övmek ve yüceltmek için genelde bu konu vurgulanır ve **"***Sen olmasaydın sen, Ben eflâkı (âlemleri) yaratmazdım.*" [33] hadîsine işaret edilir. Hadis kriterlerine göre sahih olmasa da bu söz tasavvuf erbabı arasında yaygın ve meşhur bir sözdür.[34] "Levlâke …" ifadesiyle başlayan bu söz, kutsi bir hadis olarak rivayet edilen ibarenin ilk kısmıdır. Aliyyü'l-Kârî, bu hadisin mevzû olduğunu ancak mâna bakımından sahîh olduğunu zikretmiştir.[35] Zira Peygamberimiz, Allah'ın kulu ve elçisidir. Kâinat onun için, onun hatırına yaratılmıştır. Tasavvufta ve edebiyatta pek çok şair bu konuyu şiirlerine konu edinmiştir.[36]

33 Aclûnî, İsmail Muhammed, *Keşful-Hafâ*, (Kahire: Mektebetü'l-Kudsî, 1351/1933), II: 164 (H. No: 2123).

34 *Sünen-i Dârimî*, "Mukaddime", 29: 300; Ahmed b. Hanbel, *Kitabu'z-Zühd*, II: 379, No: 1521.

35 Aliyyü'l-Kârî, *Zayıf Hadîsleri Öğrenme Metodu (Mevzûât)*, trc.: Ahmet Serdaroğlu, (İstanbul: İlim Yayınları, 1986), 99.

36 Adem Çalışkan, *Fuzûlî'nin Su Kasîdesi ve Şerhi*, 48-49, 107-108; Yeniterzi, *Dîvan Şiirinde Na't*, 155-157.

Bu sözün hadis olup olmamasını ve ilmi açıdan değerini işin ehline[37] bırakarak bizler O'nu öven diğer şairlerin şiirlerinden örnekler vermek istiyoruz.

Tasavvuf ehli, Hak aşığı, halk ozanı Bayburtlu Aşık Celalî Baba (1850-1915) O'nu şöyle tasvir etmiştir:

BAĞLAMIŞ
Seni gören akıl zây'olur elbet
Servi serin halka saye bağlamış.
Ne boyda ser çektin ey serv-i kâmet.
"Elif" zülfün, serin "Bâ"ya bağlamış.

Yanağın "Tebârek-Kadsem'" suresi[38]
"Er-Rahmân" okunur cismin turası.[39]
"Alleme'l-esmâ"da ismin süresi,[40]
İki "mim" bir "dal"ı "hâ"ya bağlamış.[41] (محمد)

Celâli sâildir kapında dilber.
Hüsnün pertevinden bir buse ister
Dediler muteber bir delil göster
Dedim hüccet "Ve'd-Duhâ"ya bağlamış.[42]

37 "Sen olmasaydın, Ben eflâkı (âlemleri) yaratmazdım." sözü hakkında Aliyyu'l-Kari, mevzû' olduğunu söylemiştir. (*Zayıf Hadîsleri Öğrenme Metodu*, 99.).

38 Halk arasında Tebârake diye bilinen Mülk suresi ve Kad semia' diye başlayan Mücâdele sûresi aynı zamanda Kur'ân'da 28. ve 29. cüz başlarıdır. Bu sureler direkt Peygamberimizi (sas) muhatap alıp onun risâletini tasdik etmektedir. O yüzden Peygamberimiz (sas) övülürken bu sûrelere mutlaka atıfta bulunulur (Yeniterzi, *Dîvan Şiirinde Na't*, 128).

39 Er-Rahman: Rahman Suresine atıf.

40 Burada "Allah, Âdem'e bütün isimleri, öğretti." (Bakara 2/31) ayetine telmih vardır. Allah, Hz. Adem'e isimleri öğretirken O'nun adını "Muhammed" diye belirlemiştir. İlimle şereflenen Adem aslında bu değerini de ona borçludur. Her şey onun hatırına meydana gelmiştir (Yeniterzi, *Dîvan Şiirinde Na't*, 95).

41 "Muhammed (مُحَمَّدٌ)" isminin Arapça yazılışında İki Mim; bir Hâ ve bir de Dâl harfi vardır. Bunların hepsi de birbirine bitişik, bağlı yazılıdır.

42 Kur'ân-ı Kerîm'in 93. Duhâ ve 94. İnşirâh sureleri Peygamberimizi anlatan iki veciz suredir. Şiirde bunlara işaret edilmektedir.

MİM

Lâm-elif dersinde aşk ocağında
Ben "Elif" dedikçe dilim döndü "**Mim**"[43]
Yed-i kalem çalmış kudret bağında[44]
Kalemi "**mim**", imlâsı "**mim**", pendi "**mim**".
O serv-i semendin öz otağında,
Yedi nâr beslemiş şâh dudağında
Dört ırmak akıyor cânân bağında,
Çeşmesi "**mim**", gözesi "**mim**", bendi "**mim**".[45]

Çoktan âşık oldum ben o dilbere,
İsmin kitap ettim aldım ezbere.
İstedim Celali yazam deftere,
Ülkesi "**mim**", durağı "**mim**", kendi "**mim**".[46] [47]

Halk ozanlarından Bayburtlu Aşık Hicrânî (1908-1970) de onu şöyle anlatmıştır:

Sendeki güzellik ey Hüsn-ü Şikâr.[48]
Ne alem, ne Âdem ne cihanda var.[49]
Hüsnün cilasında açılan buse,
Ne Yakup ne Yusuf ne Kenan'da var.[50]

Zulmet geceleri kılarsın ruşan.[51]
Cemalin görenler olur perişan.
Sendeki alamet sendeki nisan
Ne huri ne melek ne ğılmanda var.[52]

---

43 "Lâm-Elif" (لا) Kelime-i Tevhidin ilk harfidir. Ben "Lâ ilâhe illellâh= Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur." derken; dilim, kalbim ve gönlüm "Muhammedun Resûlullah = Muhammed Allah'ın elçisidir." diye söylemeye başladı. Mim de Muhammed'in ilk harfidir.

44 Onu adeta kudret bağının kamışlarından derlenmiş ve özel yapılmış, kudret eliyle, kudret kalemiyle Onun suretini ve sîretini yani dışını ve içini özel olarak çizmiş, en harika bir şekilde yaratmış…. Yed: El anlamındadır. Yed-i Kalem: Kalem tutan el; Yed-i Kudret: Kudret eli demektir.

45 Peygamberimizin farklı özelliklere sahip 4 halifesi vardır. Hepsinin de kaynağı Hz. Muhammed'dir.

46 Ülkesi: Mekke; Durağı: Medine; Kendi: Muhammed.

47 Ülkesi Mim: Doğduğu yer Mekke (مكة); Durağı Mim: Vardığı yer Medine (مدينة); Kendi Mim: Muhammed, Mustafa, Mahmud ve Ahmed (محمد، مصطفى، محمود، أحمد).

48 Ey peşinden koşulması gereken güzel dost! Sendeki güzellik hiçbir şeyde yoktur.

49 Bakara 2/30-35; İsra' 17/70; Tin 95/4.

50 Yusuf'un güzelliği için bk. Yusuf 12/8-9, 19, 23-24, 31-32, 93. Peygamberimiz ondan da güzeldir.

51 Peygamberimizin nurlu yüzü karanlıkları aydınlatmaktadır. Ahzab 33/45-46.

52 Duhân 44/54; Tûr 52/20, 24; Vakıa 56/22-23.

Kaşların fermandır, gözlerin hâkim
Şems ile kameri edersin mahkûm
Sendeki adalet sendeki hüküm
Ne Davut ne oğlu Süleyman'da var.[53]

Kipriklerin oktur tutmuş alemi.
Kaşlarını yazmış kudret kalemi.
Sen hüsn-ü cilanın metin tamamı.
Hem Zebur hem Tevrat hem Kur'ân'da var.

Sana dost demişti ol Gânî Hudâ
Seninçün bu âlem geldi mevcûda.[54]
Sendeki muhabbet sendeki sevdâ,
Ne Mecnûn ne Leylâ ne Hicran'da var. [55]

Erzurumlu Aşık Yaşar Reyhani (1932-2006) de O'na dair şiirler yazıp O'nu övmüş, O'na olan aşkını dile getirmiş, hatta O'nun yaşadığı şehirle ilgili çeşitli şiirler yazmış ve türküler bestelemiştir. Aşağıda tablolar halinde arz edeceğimiz üzere şiirlerinde ona ve onun yaşayıp öldüğü ve defnedildiği Medîne şehrine şöyle seslenmiştir:

Bir şiirinde Hakkın Habîbini şöyle tarif eder:

Bir başka şiirinde de Peygamberimiz (sas) Hz. Muhammed'e şu şekilde hitab eder**:**

Peygamberimiz Medine-i Münevvere'de medfûn oldukları için Aşık Reyhani de oraya özlem duymakta, Medine'den kopmak istememektedir. Aşağıdaki şiirleri bu hasretini terennüm etmektedir:

53 Davûd ve Süleyman'nın adaleti için bk. Enbiya 21:78-79; Neml 27:15-31; Sâd 38/21-26.

54 "Ey Muhammed! Sen olmasaydın ben bu alemleri yaratmazdım." Kudsî Hadîsine telmih ve işaret ediyor.

55 Leyla ile Mecnun'un aşkları meşhurdur. Bayburtlu Aşık Hicrânî'nin rüyasında gördüğü sevgilisinin adı da Leyla'dır. Leyla, Suriye'nin Halep Şehri'nde Hurşit Ağa'nın kızı imiş. Yıllarca onun aşkıyla yanıp tutuşmuş, fakat kaderde kısmet olmadığı için Aşık Hicranî gidip sevgilisine kavuşamamıştır. Mısrada buna işaret etmekte, Onu dile getirmektedir.

Bir şiirinde Medîne'ye karşı şöyle yalvarıp yakarmaktadır:

ÂH MEDİNE MEDİNE!

Beni senden seni benden ayırma.
Olsun canım sana kurban Medîne.
Çekilmiş gözüne kudretten sürme.
Soyunmuş günahtan üryan Medîne.
Tekbîr sesi uyandırır çölleri.
Kudret teli renklendirir gülleri.
Feyzin konuşturur ahras dilleri.
Ağlar ağlar dîde giryân Medîne.
Kimi feryâd eder, kimi ibâdet.
Yakar Reyhânî'yi aşk-ı harâret.
Gökte uçan kuşlar bekler mürüvvet.
Sana döner kevn-ü mekân Medîne.

Medîne'ye bu kadar özlem duymasının sebebini ise şu şekilde izah etmektedir:

Medine'de Peygamberimiz (sas)

Bana derler "Senin orda neyin var?"
Âlemin destini tutan ordadır.
Nebîler Serveri Hazreti Muhtâr.
Kudretin sırrına yeten ordadır.
O açtı göklerin hikmet babını.
O verdi semada Dost cevabını.
Mağripten meşrıka kudret topunu,
Kendi atıp kendi tutan ordadır.
Melekler dolaşır sol-u sağında.
Kerâmet toprağı var ayağında.
O senin mübarek sevda bağında,
Aşığın Reyhânî öten ordadır.

Eski siyasilerimizden Süleyman Arif Emre Bey (1923-2019) de O'na olan hasretini şu şekilde ifade etmiştir:

KAN TUTAR

Leblerimle emrine âmâdedir cânım benim
Alda bir bûseyle öldür haydi cânânım benim
Lâl olur birden dilim bilmem neden görsem seni
Görmesem kalmaz karârım dinmez efgânım benim.
Hasta gönlüm çok zamandır iftirâkından harâb
Olmadım bir lahza rahat geçti devrânım benim.
Mübtelâyım bir ümitsiz gizli derdin zehrine
Bu sebepten her geçen gün düştü dermânım benim.
Yok teselliden nasîbim vermeyin zahmet bana
Etmeyin bunca eziyet az mı hicrânım benim.
Kan tutar sen her bakışta kastedersen cânıma
Yâremi sar merhem ol da akmasın kânım benim.
Arif Emre her ne etse râzıdır fermânına
Sahibimsin hem efendim hem de sultânım benim.

İlahiyat Hocalarımızdan Hayrettin KARAMAN (1934-….) O'nun suret ve siretini (fiziksel ve ruhi özellerini) uzunca bir şiirde şöyle anlatmıştır:

ŞEMAİL[56]

Ne uzun ne kısa kararında boy.
Soyu İbrahim'den ne asil bir soy.
Saçları hoş siyah dalgalı bir koy.
Kemâlini giydir beni benden soy
Âlemlere rahmet yüzünü göster
Bu kul varlığından soyunmak ister.
Güneş pervânesi o güzel yüzün
Nurundan ışığı vardır gündüzün
Solmaz bir gül rengin ne kış ne güzün
Tecelli ediyor yüzünde özün
Hasretim, yanarım, yüzünü göster
Kölen bu devletle avunmak ister.
Simsiyah gözlerin âhû misâlin

56 Allah Rasulü'nün manzum resmi; salât O'na, selâm O'na.

Dâim Hakk'a bakar her an visâlin
Beyazı ölçüsü gözde kemâlin
Kaşların sûreti gökde hilâlin,
Râzıyım rûyada yüzünü göster
Âşık maşukuna can sunmak ister.
Bir tutam sakalın birkaçı beyaz
Mübarek vücudun serin kış ve yaz
Cânımı yoluna kurban etsem az
Dostlar defterine köleni de yaz
Açıver kapını yüzünü göster
Gönül hasretinden yakınmak ister.
Duyular mükemmel, dişleri inci
Kokusuna tutkun, yaşlısı genci
Yürürken koşmadan olur birinci
Kapına gelmiş bir garip dilenci
Açıver ne olur yüzünü göster
Garip ayağına kapanmak ister.
Yukarıdan aşağı heybetle iniş
Yürüyüşünde var hep bu görünüş
Âdetin baktığın tarafa dönüş
Bize nasip olsun hayırlı bir düş
Kerem et ne olur yüzünü göster
Kim böyle bir düşten uyanmak ister.
Seni ilk görenler korku çekermiş
Sonra ülfet eder hemen severmiş
Benzerini asla görmedim dermiş
Erenler yolunda giderek ermiş
Benzeri bulunmaz yüzünü göster
Gönüller nurunla yıkanmak ister
Zâtının nûrundan vermiş sana can
Hilkate ruhunla başlamış Rahman
Yûsuf'ta yok sende olan hüsnü an
Ahlâkındır Senin, mûcize Kur'ân,
Alemlere Rahmet, cemâlin göster

Kölen rahmetine sığınmak ister
Ümmetin üstüne titreyen sensin
Müjdeci, uyaran, gel diyen sensin
Kulunu Allah'a sevdiren sensin
Gecemi gündüze çeviren sensin
Ey Hakk'ın şâhidi yüzünü göster
Kul şehâdetinle tanınmak ister
Hakk'ın halilisin, habibi sensin
Gönüllerin eşsiz tabibi sensin
En güzel hutbenin hâtibi sensin
Ümmetin en büyük nasibi sensin
Aşkımın Leylası yüzünü göster
Gönül seni gözden sakınmak ister
En güzel, en üstün ahlak senindir
Cömertlikte kemâl el-hâk senindir
Şefaatte en son durak senindir
Miraç senin, Refref, Burak senindir
Sen gördün, bize de cemâlin göster
Pervâne şem'ine hep yanmak ister.[57]

24-1-1992 de
Mekke'de tamamlandı. H.K.

Yaşar Fersahoğlu (1941-…) da yazdığı şiirlerinde onu anlatmaya, ona olan aşkını dile getirmeye çalışmıştır. Gazel tarzındaki bir şiirinde şöyle seslenmektedir:

Gönül deşt-i diyarında senin Mecnunun olmuş da
Seni Leyla Leyla diye ararmış yâ Rasûlallah!
Gönüller yurdunu gezmiş, ne müthiş manzara görmüş.
Tüm gönüller hasretinden kararmış yâ Rasûlallah!
Mekke'nin dağları üzgün, Medine yolları yasta.
Bedir'de sensiz çiçekler sararmış yâ Rasûlallah!

57 *Dert Söyletir* adlı şiir kitabından alınmıştır. (Hayrettin Karaman, *Dert Söyletir,* (İstanbul: İz Yayıncılık, 2002), 7-10.

Bâd-ı Sabaya sormuşlar neden dîvânesin ey rîh!
Sen Rasûl-i Kibriyâ'yı sorarmış yâ Rasûlallah!
Yaşar mahzun, Yaşar mahcup, Yaşar'da billahi yüz yok.
Çünkü kırk yıllık kazancı zararmış yâ Rasûlallah![58]

Yaşar Fersahoğlu bir başka şiirinde de Efendim diye hitap ettiği Peygamberimiz'den şunları rica etmektedir:

Bütün dünya terk etse de gam yemem.
Efendim sen beni terk etme yeter.
Neden bu dünyada vefa yok demem.
Efendim sen beni terk etme yeter.
İstemem dünyanın sîm ü zerini.
Bana yoldaş eyle Peygamberini.
Olur ki bulamam mîkad yerini.
Efendim sen beni terk etme yeter.
Sensiz giden yolda şaşar Efendim.
Seninle dost dağlar aşar Efendim.
Yalvarıyor kulun Yaşar Efendim.
Efendim sen beni terk etme yeter.[59]

Günümüzün yaşayan şairlerinden Nurullah Genç (1960-…) de "Yağmur" adlı şiirinde ona olan duygu ve özlemini dile getirmiştir. Şiirin tamamını sunmak bu metnin boyutlarını aşacağı için sadece başıyla sonunu sunmak istiyoruz. Yağmur adlı şiir şöyle başlamaktadır:

"Vareden'in adıyla insanlığa inen Nur
Bir gece yansıyınca kente Sibir dağından
Toprağı kirlerinden arındırır bir yağmur
Kutlu bir zaferdir bu ebabil dudağından
Rahmet vadilerinden boşanır ab-ı hayat
En müstesna doğuşa hamiledir kâinat
Yıllardır boz bulanık suları yudumladım
Bir pelikan hüznüyle yürüdüm kumsalları
Yağmur, seni bekleyen bir taş da ben olsaydım"

58 Yaşar Fersahoğlu, *Çam Sakızı*, (Ankara: TDV Yayınları, 2008), 15.
59 Fersahoğlu, *Çam Sakızı*, 11.

Uzunca yazılmış ve naat yarışmasında ödül almış bu şiirinin son mısraları ise şöyle bitmektedir:

Çölde seni özleyen bir kuş da ben olsaydım
Dokunduğun küçük bir nakış da ben olsaydım
Sana sırılsıklam bir bakış da ben olsaydım
Uğrunda koparılan bir baş da ben olsaydım
Bahira'dan süzülen bir yaş da ben olsaydım
Okşadığın bir parça kumaş da ben olsaydım
Senin için görülen bir düş de ben olsaydım
Yeryüzünde seni bir görmüş de ben olsaydım
Senin visalinle bir gülmüş de ben olsaydım
Sana hicret eden bir Kureyş de ben olsaydım
Damar damar seninle, hep seninle dolsaydım
Batılı yıkmak için kuşandığın kılıcın
Kabzasında bir dirhem gümüş de ben olsaydım"

Gül edebiyatımızda Peygamberimizin (sas) sembolüdür. Bütün edebiyatçı ve şairler onu gül remziyle anarlar. Muhammed Ali Eşmeli (1969-…) "gül" redifli gazel tarzındaki "Güller Gülü" adlı manzumesinde Hz. Peygamber'i gül metaforu ekseninde dile getirir ve Onu adeta "Güllerin Sultânı" ilan eder.

"İlk açan gül! Tâ ezelden bâğ-ı sevdânın Gülü,
On sekiz bin âlemin bağrında her cânın Gülü…
Hiç dikensiz, hiç katıksız, tâ ebed hiç solmayan,
Öyle bir güldür O Gül, cân içre Cânânın Gülü…
Nûru nûrundan Hudâ'nın, rûhu rûhundan nefes,
Aşkı bülbüllerde ses, Firdevs-i Âlâ'nın Gülü…
Öyle müstesnâ, mübârek, muhteremdir, misli yok,
Her gören göz, der ki Seyrî: "İşte Mevlânın Gülü!…"[60]

60 Eşmeli, M. Ali, *Güller Gülü En Mükemmel En Güzel*, (İstanbul: Yüzakı Yayınları, 2009), 54.

Bu satırların yazarı olarak bizler de aşağıdaki mısraları kaleme aldık. Peygamberimize dair yazdığımız iki şiiri burada arz etmek istiyorum.

ŞEFÂAT YÂ RASÛLELLAH!

Ey iki cihânın şemsi ve mâhı![61]
Garîblerin yârı, şahların şâhı!
Bizlere de imdâd, şefâat eyle!...

Bütün alemlere rahmetsin rahmet!!! [62]
Sana yâr olanlar çeker mi zahmet?
Dünyada olmazsa, ahrette. Evet!
Bizlere de imdâd, şefâat eyle!...

Doğdun gül misâli, baharda açtın![63]
Olmadı Mekke'de, Yesrîb'e göçtün!!![64]
Ölmedin, Refîk-i A'lâ'ya uçtun![65]
Bizlere de imdâd, şefâat eyle!...

Seni vasf eylemek düşer mi bize?!!
Câiz mi huzurda girişmek söze?!!
Eğer Cenâb-ı Hak verirse vize,[66]
Bizlere de imdâd, şefâat eyle!...

Bilmem ne söylesem methine dâir?!
Seni övmüş, yazmış binlerce şâir.
Tamâmen olsak da âsî ve sâir,
Bizlere de imdâd, şefâat eyle!...

---

61 Ey iki dünyanın Güneşi ve Aydınlatıcısı.

62 Âl-i 'İmrân 3/159; Tevbe 9/128-129; Enbiyâ 21/107. Evet, bu âyetlerde zikredildiği gibi O (sas) bütün âlemler için şefkat ve merhamet timsalidir.

63 O'nun (sas) doğum tarihi: 20 Nisan 571. (12 Rebîü'l-evvel) Pazartesi idi. Doğumuyla bahara bahar zevki verdi.

64 Yesrîb: Medîne-i Münevvere demektir. O (sas) oraya hicret etmeden önceki adı "Yesrîb" idi. O (sas) oraya göçtükten sonra orası "Medînetü'n-Nebî=Peygamber şehri" ismini almıştır.

65 Refîk-i A'lâ: En Yüce Dost. Allah (cc).

66 Allah (cc) izin vermeden hiçbir kimse şefaat edemez. Bunun için bk. Bakara 2/255; Yûnus 10/3; Tâhâ 20/109; Enbiyâ 21/28; Sebe' 34/23; Zümer 39/44; Necm 53/26.

Sen bir elmas topu, insanlar kaya!
Sen arşa uçarsın, gayrisi yaya.
El açıp, yalvarıp Yüce Mevlaya
Bizlere de imdâd, şefâat eyle!...

Mû'cizen Kur'ân'dır, canlı bir misâl!
Cihanda kendine kendinsin emsâl!
Zaman tükeniyor, yakındır visâl.
Bizlere de imdâd, şefâat eyle!...

Olamadık sana layık bir ümmet!
Terk ettik vâcibi, değil ki sünnet!
Hakk'ın rahmeti bol, geniştir cennet.
Bizlere de imdâd, şefâat eyle!...

Ne geldi gönlüme, aynını yazdım.
Belki bu hâlimle ruhunu üzdüm!
Biz davadan caydık, ben yoldan azdım.
Bizlere de imdâd, şefâat eyle!...

Ey Nebiyy-i Zî-Şân! Şâh-ı dü-cihân![67]
Gönder gül bağından bize bir reyhân!
Gedâdır kapında, yalvarır Şahan,
Bizlere de imdâd, şefâat eyle!...

Bir diğer şiirimizde Peygamber Efendimiz'e hitâben şu şiiri kaleme almış olduk:

HOŞ GELDİN YÂ RASÛLALLAH!
Karanlıkta kalan kâinat için.
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!
Aşkınla yanarım hep için için
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!

67 Ey şanlı şerefli Peygamber! Ey iki dünyanın Şâhı!

Muhammed-Mustafa Ahmed'dir adın.
Haz verir gönlüme hatıran, yâdın.
İnsanlığı kurtarmaktı muradın.
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!
Beş yüz yetmişlerde geldin cihana.
Kırkında eriştin vahy-i Rahmana.
Bağladın gönlünü Yüce Kur'ân'a
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!
Mekke idi senin öz ana yurdun.
Göçtün Medine'ye şerefler verdin.
Yetime, düşküne, kol kanat gerdin.
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!
Münevver Medine bağrında saklar.
Ravza'nın gülleri hep seni koklar.
Ümmetin yeniden yolunu bekler.
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!
"Ey insanlar kardeş olunuz" dedin.
Ensar-Muhaciri kardeş eyledin.
Müşriklere karşı hakkı söyledin.
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!
Barış için cenge hazır idin sen.
Bedir'de Uhud'da Hızır idin sen.
Başkumandan, hakan, vezir idin sen
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!
Madde hamuruna manayı kattın,
Göçerken Kuba'da bir mescid yaptın.
Sana taş atana sen hep gül attın.
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!
Ümmeti râm ettin farza sünnete
Davan için girdin nice mihnete
Kavuşmak ümidi kaldı cennete
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!
Lakabın Emin'di bilmezdin yalan.
Hep seni arzular bahtiyar olan.

Sana selam olsun gönülden el-ân.
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!

Asla kin gütmezdin severdin afı.
Milyonlar yolunda bağlamış safı.
Ey Şahan huzurda kısa kes lafı.
Dünyaya hoş geldin yâ Rasûlallah!

08/04/05 Cuma

Sonuç

O daha dünyaya gelmeden pek çok peygamber onun geleceğini müjdelediği gibi doğduğu günden itibaren dikkatleri üzerine çekmiş, dost düşman herkesin ilgi odağı olmuştur. Hele ki 40 yaşına varıp da "Nebiler Sultanı" olunca bu ilgi bambaşka bir hal almış, Kur'ân-ı Kerîm'i kendisine indiren Allah O'nu (sas) ayetlerle övünce, gökte melek, yerde beşer herkes kendi lisan-ı haliyle ona övgüler dizmiştir.

Yaratılmışlardan her zümre O'nu (sas) kendi usulünce başka bir tarzda övmüştür. Şairler de kendi adetlerine göre O'nu şiirleriyle övmüşlerdir. Yakın çevresindeki insanlardan başlamak üzere kadın erkek, Arap veya Arap olamayan her şair sözlerini süslemek üzere ona methiyeler yağdırmıştır. Arapça'da onu öven pek çok şiirin yanı sıra diğer dillerde özellikle Türkçe'de de onu öven pek çok şiir ve şair bulunmaktadır.

Türkler İslam'a girdikten sonra onu her fırsatta yüceltmeye çalışmış, ona övgüler dizmiş, bu gelenek Osmanlı'da adeta zirveye ulaşmıştır. Pek çok mutasavvıf ve mütefekkir şairin yanı sıra Osmanlı Sultanları da adeta onu övmek için yarışa girmiş, onun takunyasını/terliğini başına tac etmeyi her türlü rütbenin üstünde gören sultanlar çıkmıştır. Osmanlının devamı sayılabilecek Cumhuriyet döneminde de yine pek çok şair onu övmeye çalışmış, onu överken aslında kendi şiirlerini süslemiştir. Bunların içinde divan edebiyatı tarzında arûz vezniyle naatlar yazanlar olduğu gibi halk edebiyatına uygun olarak aşıklık tarzında hece vezniyle yazanlar da vardır, serbest vezinde yazanlar da vardır.

Ona olan bu sevda hiç bitmeyecek, kıyamete kadar daha kim bilir kaç şair onun için nice şiirler yazacak, bu şiirleri kim bilir hangi bestekarlar hangi nağmelerle besteleyip terennüm edeceklerdir.

Onun adını yad ederek onun rahmet ve feyzinden istifade edip onun ahlakıyla ahlaklanabilmek ve rûz-i mahşerde şefaatine nâil olabilmek dileğiyle ona binlerce salat-u selam getirirken, hazirunu hürmet ve muhabbetle selamlarım. Son sözümü Necip Fazıl'ın Sakarya Türküsü'ndeki heyecan verici şu mısralarıyla bitirmek istiyorum:

"Sana kefendir yatak, bana tabuttur havuz;
Sen kıvrıl ben gideyim, Son Peygamber Kılavuz!
Yol O'nun, varlık O'nun, gerisi hep angarya;
Yüzüstü çok süründün, ayağa kalk Sakarya!"

Kaynakça

Aclûnî, İsmail Muhammed, *Keşful-Hafâ*, Kahire: Mektebetü'l-Kudsî, 1351/1933.

Aliyyü'l-Kârî, *Zayıf Hadîsleri Öğrenme Metodu (Mevzûât)*, Ahmet Serdaroğlu tarafından tercüme edilmiştir. İstanbul: İlim Yayınları, 1986.

el-Buharî, Ebu Abdillah Muhammed b. İsmail b. İbrahim el-Muğire, *Sahihu"l-Buharî.* İstanbul: Çağrı Yayınları, 1998.

Çalışkan, Adem. *Fuzûlî'nin Su Kasîdesi ve Şerhi*. Ankara: DİB, 1992.

Çiftçi, Faruk., "*Hassân b. Sabit'in Hz. Peygamber İçin Söylediği Mersiyeler*"., *KSÜ. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4 (2004).

ed-Darimî, Ebu Abdillah Abdurrahman. *Sünenü'd-Darimî*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

el-Heysemî, Ali b. Ebîbekr., *Mecma"u"z-Zevâid ve Menbeu'l-Fevâid.* Beyrut: Dâru'l-Kitab, 1967.

en-Nîsâbûrî, el-Hâkim Ebu Abdillah Muhammed ibn Abdullah, *el-Müstedrek ala's-Sahihayn fi"l-Hadis*. thk. Mustafa Abdulkadir 'Atâ. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-'İlmiyye, 1411/1990.

Ersoy, Mehmed Akif, *Safahat*, "Yedinci Kitap/Gölgeler". İstanbul: İz Yayıncılık, 1991.